

Култура и традиција Рома у Подгорини

МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

НАРОДНА ЕТНОГРАФСКА
БИБЛИОТЕКА
Осечина

Организација изложбе
Народна библиотека Осечина и
координатор за ромска питања Сениша Муратовић

Уредник каталога
Ана Васиљевић

Концепција изложбе и каталог
Гордана Пајић, етнолог - музејски саветник и Ана Васиљевић

Техничка реализација изложбе
Бранко Петровић, Јелица Зељић, Јелена Чкојић Иконић, Тања Петровић, Драган Павловић и Зорица Павловић

Дизајн и графичка реализација
Плавшић Лука - Галеријца Ваљево

Штампа - Уна, Ваљево

Тираж
300

Изложба је реализована уз финансијску помоћ Министарства културе Републике Србије.
Захваљујемо на сарадњи Народном музеју Ваљево.

СР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

323.15 (497.11)(083.824)

ВАСИЉЕВИЋ, Ана, 1987-

Култура и традиција Рома у Подгорини : Осечина, 2023. / [уредник каталога Ана Васиљевић] ; [концепција изложбе и каталог Гордана Пајић, Ана Васиљевић]. - Осечина : Народна библиотека "Осечина", 2023 (Ваљево : Уна). - 12 стр. : фотогр. ; 22 cm

Тираж 300. - Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-82372-07-3

а) Роми -- Традиција -- Подгорина -- Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 133395977

Обичај мајалука

Један од највећих хришћанских празника Ђурђевдан, који у народном календару обележава одлазак зиме и долазак пролећа и новог вегетацијског циклуса, празник је којег обележавају и Роми без обзира на њихову конфесионалну припадност. Зашто се овај празник толико поштује и обележава код Рома, по некима објашњење лежи у чињеници да се овај народ у прошлости много селио, а долазак пролећа и лепо време су им омогућавали ново померање. Ромски становници села Коњиц овај празник обележавају тако што поране и породично одлазе на једини извор у селу. Иде се мирно и међусобно не разговарају, јер се верује да то не доноси срећу док се не „очисте“. Када дођу на извор бацају воду три пута иза себе, а онда се прво умије домаћица, па остали укућани. Жене затим сипају воду у бокали и носе кући да би се са њом умиле укућани који нису ишли на извор. Мушкарци за то време беру траву навалу (папрат) коју носе кући и са њом ките све у домаћинству и верују да је то добро „за берићет“. Снага зеленог биља и вегетације треба да се пренесе и на људе, али и домаћинство у целини. Умивање на изворима, потоцима, узимање воде са воденичне омаје, широко је распрострањен обичај у време ђурђевданског празника у многим крајевима Србије. Овај обичај Роми у Подгорини зову мајалук.

Пројекат је реализован уз финансијску помоћ Министарства културе Републике Србије

Обичаји подгорских рома

Процес асимилације Рома са већинским српским становништвом у Подгорици утицао је временом и на њихову обичајну праксу. Веома често они су прихватили обичаје средине, а понекад преузимали и оне обичаје које су Срби напустили. Писане траге о обичајима подгорских Рома нема, па се можемо ослањати само на сећања старијих мештана и породичне албуме који сведоче о неким обичајима.

Ромско становништво подгорског насеља Ковиц углавном се бави пољопривредом и воћарском производњом (узгојом малина и кувина), па су и обичаји из аграрног културног присутни и у њиховој обичајној пракси као и код доминантног српског становништва.

Како су подгорски Роми православне вероисповести, они прослављају Светог Василија (14. јануара), а прослављају Светог Илију.

На Светог Илију у Јаловику одржавао се чувени вазар.

Од пре неколико година у селу Ковиц подигнут је и велики дрвени крст око којег се окупљају и обележавају сеоску славу, а свештеник долази из Пеџке. Подизање крстова на раскршћу широко је распрострањен обичај код Срба. То је место где се мештани окупљају и где се обавља молитва. "Људи су у прошлости прибегавали различитим обредним радњама како би обезбедили здравље стоке, плодност њива, здравље укућана и села и сачували се од различитих временских непогода." Веровало се да је крст (предмет или његова слика) снажан апотропеј.

Велики хришћански празник Петровдан, Роми у овом селу обележавају паљењем лила уочи празника што је карактеристика и других области западне Србије и источне Босне. Обележавање празника на овакав начин (паљењем обредних ватри) имало је за циљ да заштити стоку од злих сила, јер се веровало да ватра има тумоћ.

